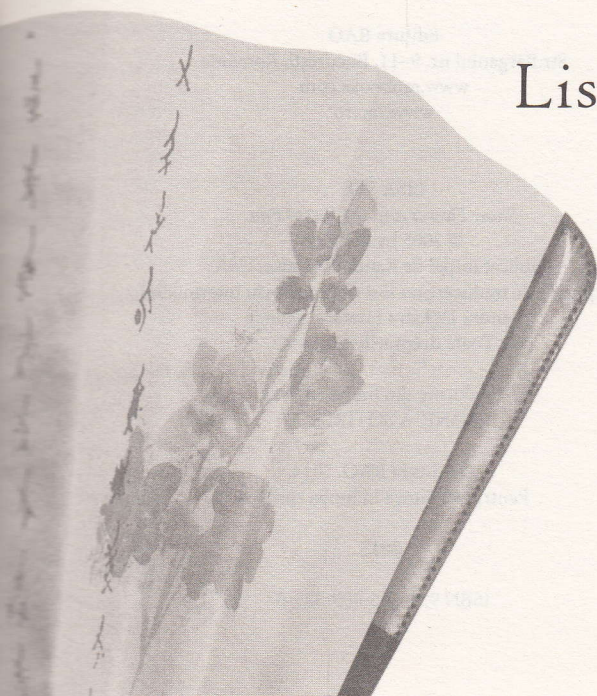

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

*Floare-de-Zăpadă
și evantaiul secret*

Lisa See

Șezând în tăcere

Eu sunt ceea ce în satul nostru se numește „cineva care nu a murit încă” – o văduvă, în vârstă de optzeci de ani. Fără soțul meu, zilele sunt lungi. Nu-mi mai pasă de mâncărurile speciale pe care Bujor și celelalte le pregătesc pentru mine. Nu mai aștept cu nerăbdare evenimentele fericite care se adună cu ușurință sub acoperișul nostru. Acum numai trecutul mă mai interesează. După tot acest timp, pot să spun în sfârșit lucrurile pe care nu le puteam spune atunci când depindeam de familia în care m-am născut, ca să mă crească, sau de familia soțului meu, ca să mă întrețină. Am o viață întregă de povestit; nu mai am nimic de pierdut și cred că prea puține persoane ar putea fi rănite de relatările mele.

Sunt suficient de bătrână ca să-mi cunosc prea bine părțile bune și rele. Toată viața am tânjit după dragoste. Știam că nu se cuvenea – ca fată și mai târziu ca femeie – să o doresc sau să o aștept, dar asta făceam, iar această nejustificată dorință a fost izvorul fiecărei probleme pe care am avut-o în viața mea. Visam ca mama să mă observe și ca ea și restul familiei să ajungă să mă iubească. Pentru a le câștiga afecțiunea, eram ascultătoare, caracteristica ideală pentru cineva de sexul meu, dar eram prea dornică să fac ce mi se spunea. Sperând să mi se arate chiar și cea mai simplă bunăvoință, încercam să corespund

așteptărilor lor în ceea ce mă privea – să ajung să am cele mai mici picioare legate din întreaga provincie –, așa încât i-am lăsat să-mi rupă oasele și să mi le modeleze într-o formă mai bună.

Atunci când simțeam că nu mai puteam suporta niciun moment în plus de durere și când lacrimile îmi curgeau pe legăturile însângerate, mama îmi vorbea cu blândețe la ureche, încurajându-mă să rezist încă o oră, încă o săptămână, aducându-mi aminte de răsplata care mă aștepta dacă mai răbdam puțin. În acest fel m-a învățat să îndur – nu doar încercările fizice ale legării picioarelor și ale nașterii, ci și chinurile încă mai aprige ale inimii, ale minții, ale sufletului. În același timp, îmi sublinia defectele și mă învăța să le folosesc în avantajul meu. În țara noastră, acest tip de dragoste maternă se numește *teng ai*. Fiul meu mi-a spus că în limbajul bărbaților se compune din două caractere. Primul înseamnă *durere*; al doilea – *dragoste*. Asta este dragostea unei mame.

Legarea nu mi-a deformat numai picioarele, ci și caracterul, iar într-un mod straniu am simțit că procesul a continuat pe parcursul întregii mele vieți, transformându-mă dintr-un copil supus într-o fată hotărâtă, apoi dintr-o tânără care făcea fără șovăire orice îi cereau rudele în femeia cu rangul cel mai înalt din provincie, care punea în aplicare reguli și obiceiuri stricte. Până la patruzeci de ani, rigiditatea legării picioarelor se mutase de la crinii mei aurii în inima mea, care se agăța de nedreptăți și de nemulțumiri atât de tare, încât nu-i mai puteam ierta nici pe cei pe care-i iubeam și care mă iubeau.

Singura mea revoltă s-a exprimat în *Nu Shu*, scrierea secretă a femeilor noastre. Prima oară când am încălcat tradiția a fost atunci când Floare-de-Zăpadă, care era pentru mine *laotong*, „suflet-pe-reche“, partenera mea secretă de scris, mi-a trimis evantaiul care se odihnește aici, pe masa mea, și apoi din nou după ce am cunoscut-o. Dar, pe lângă relația mea cu Floare-de-Zăpadă, eram decisă să fiu o soție onorabilă, o noră demnă de laudă și o mamă conștiințioasă. În vremurile grele inima mi-a fost tare ca jadul. Am avut tăria ascunsă de a ține piept tragediilor și necazurilor. Dar iată-mă acum văduvă,

șezând în tăcere așa cum dictează tradiția, și înțelegând că am fost oarbă prea mulți ani.

Cu excepția celor trei luni îngrozitoare din cel de-al cincilea an al domniei împăratului Xianfeng, mi-am petrecut viața în iatacurile de la etaj ale femeilor. Da, m-am dus la templu, am bătut drumul înapoi până la casa în care m-am născut, ba chiar am vizitat-o pe Floare-de-Zăpadă, dar știu prea puține despre lumea exterioară. Am auzit oameni vorbind despre impozite, secetă și răcoale, dar subiectele acestea sunt prea străine vieții mele. Lucrurile pe care le știu eu sunt broderia, țesutul, gătitul, familia soțului meu, copiii mei, nepoții mei, strănepoții mei și *Nu Shu*. Viața mea a avut un curs normal: zile de flică, zile ale străngerii părului, zile de orez și sare, iar acum – șederea în tăcere.

Deci iată-mă aici, singură cu gândurile mele și cu evantaiul acesta în fața mea. Când îl ridic de pe masă, e ciudat cât de ușor pare în mâinile mele, deși a fost martor la atâta bucurie și la atâta mâhnire. Îl deschid fără zgomot, iar sunetul cu care se desface fiecare pliu îmi amintește de o inimă fremătândă. Amintirile îmi umplu ochii de lacrimi. În acești ultimi patruzeci de ani l-am citit de atâtea ori, încât l-am memorat ca pe un cântec de copii.

Îmi amintesc de ziua în care mi l-a dat intermediara. Degetele îmi tremurau în timp ce desfăceam pliurile. Pe atunci o cunună simplă de frunze împodobeia marginea de sus și un singur mesaj s-a prelins din primul pliu. Pe vremea aceea nu cunoșteam multe caractere *Nu Shu*, așa încât mătușa mea mi-a citit primele cuvinte. „Înțeleg că există o fată cu caracter bun și cu învățătură femeiască în casa ta. Tu și cu mine suntem născute în același an și în aceeași zi. N-am putea fi suflete-pereche?” Privesc acum mănunchiurile fine care compun rândurile acelea și o văd nu doar pe fata care era Floare-de-Zăpadă, ci și pe femeia care avea să devină – perseverentă, sinceră, deschisă către lume.

Privirea mi se plimbă peste celelalte pliuri și văd acolo optimismul nostru, bucuria, admirația reciprocă, promisiunile făcute una alteia.

Văd cum cununa aceea simplă s-a dezvoltat într-un model elaborat cu flori de zăpadă și crini împlețiți, simbolizând viețile noastre împreună ca *laotong*, suflete-pereche. Văd luna din colțul din dreapta sus strălucind deasupra noastră. Aveam să fim ca niște vițe lungi cu rădăcini încolăcite, ca niște copaci care stau în picioare o sută de ani, ca două rațe mandarine împerecheate pe viață. Pe unul dintre pliuri, Floare-de-Zăpadă a scris: „Dragostea nu va lipsi niciodată dintre noi“. Dar pe un alt pliu văd neînțelegerile, încrederea pierdută și închiderea definitivă a ușii. Pentru mine, dragostea era un bun atât de prețios, încât n-o puteam împărți cu nimeni altcineva, iar în cele din urmă asta m-a rupt de singura persoană care-mi era pereche.

Încă mai învăț despre dragoste. Am crezut că am înțeles-o – nu doar dragostea de mamă, ci și dragostea pentru părinți, pentru soț și pentru sufletul-pereche. Am încercat și celelalte tipuri de dragoste – dragostea din milă, dragostea din respect și dragostea din grațitudine. Dar, uitându-mă la evantaiul nostru secret cu mesajele noastre scrise pe el timp de mulți ani, îmi dau seama că n-am prețuit cea mai importantă dragoste, dragostea din adâncul inimii.

În acești ultimi ani am transcris multe autobiografii pentru femei care n-au învățat vreodată *Nu Shu*. Am ascultat fiecare întristare și nemulțumire, fiecare nedreptate și tragedie. Am consemnat viețile mizere ale celor bătute de soartă. Am ascultat până la capăt și am așternut totul pe hârtie. Dar, dacă știu multe despre poveștile femeilor, în schimb nu știu aproape nimic despre ale bărbaților, în afară de faptul că de obicei ele vorbesc despre un țăran care luptă împotriva elementelor, un soldat într-o bătălie sau un bărbat singuratic pornit într-o căutare lăuntrică. Dacă mă uit la propria viață, îmi dau seama că se bazează pe poveștile femeilor și ale bărbaților. Sunt o femeie modestă cu nemulțumirile ei obișnuite, dar înlăuntrul meu port un fel de bătălie bărbătească între adevărata mea fire și felul cum ar fi trebuit să fiu.

Scriu aceste pagini pentru cei care sălășluiesc în lumea de dincolo. Bujor, soția nepotului meu, a promis că va avea grijă ca ele să fie arse la moartea mea, așa încât povestea să ajungă la ei înaintea spiritului meu. Las cuvintele să-mi explice faptele față de străbunii mei, față de soțul meu, dar mai presus de orice față de Floare-de-Zăpadă, înainte de a-i revedea.

Floare-de-Zăpadă